

Infrastrukturdepartementet
Energienheten
103 33 Stockholm
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.e.remissvar@regeringskansliet.se
Diarienummer I2020/00602/E

Yttrande över Ei R2020:02 avseende implementering av paketet; Ren Energi för Alla

Lokalkraft Sverige är en sammanslutning av trettiosex lokala energileverantörer och verkar för att skapa goda förutsättningar för att medlemsföretagen ska kunna ge elkunderna en trygg elförsörjning med hög kvalitet till en rimlig kostnad. De lokala energileverantörerna har hög kundnöjdhet och stor möjlighet till samordning av samhällstjänster, till nytta för alla medborgare. Genom ett väl utvecklat samarbete sinsemellan har de lokala energileverantörerna mycket goda möjligheter att uppfylla framtidens krav på god och säker energiförsörjning.

Lokalkraft Sverige har följt utvecklingsarbetet med Clean Energy Package (CEP) genom vårt medlemskap i CEDEC. Lokalkraft Sverige vill härmed framföra följande synpunkter på förslaget till implementering av regelverket i Sverige.

Allmänna synpunkter

Utgångspunkten i CEP är att det finns en välfungerande marknad med kommersiella parter som tillhandahåller olika tjänster till konkurrenskraftiga priser och på marknadsmässiga villkor, samt att elnätbolagen endast skall vara aktörer som faciliterar detta åt andra marknadsaktörer. Denna utgångspunkt skulle kunna ifrågasättas utifrån de senaste trenderna på energimarknaden som visar tydligt på att den mest stabila och långvariga aktören på energimarknaden kommer att vara elnätsföretaget. Men även om Lokalkraft Sverige inte beaktar dessa trender är det uppenbart att en sådan marknadsinriktad inställning endast fungerar i en ”idealisk marknad”. Lokalkraft Sverige kan inte se att den inre marknaden för energi och den svenska energimarknaden är idealisk.

Genom att begränsa elnätsföretagens verksamhetsområde vill lagstiftaren skydda konsumenterna. Men inom områden där det inte finns kommersiella aktörer har detta agerande motsatt effekt då det inte expanderar och byggs, vilket drabbar konsumenterna. Detta ser Lokalkraft Sverige till exempel på landsbygden där det är till största del ekonomiska föreningar och kommunala elnätbolag som bygger ut laddningsinfrastruktur eftersom kommersiella aktörer inte ser en tillräckligt stor affärspotential.

I rapporten föreslår Ei hur det nya elmarknadsdirektivet, vissa bestämmelser i förnybarhetsdirektivet, elmarknadsförordningen, byråförordningen och riskberedskapsförordningen ska införas i svensk rätt. Lokalkraft Sveriges yttrande fokuserar på direktivbestämmelserna.

Viktigt är att erfarenheter från hela landet tas tillvara i den vidare utvecklingen av föreskrifterna!

Aggregeringsavtal (artikel 13 och avsnitt 5.14.6)

Elanvändare ska enligt förslaget inte kunna drabbas av någon avgift, kostnad, administrativa eller tekniska krav eller någon annan påföljd med anledning av sitt avtal med en aggregator. Lokalkraft Sverige anser att elnätbolagen skall få ersättning för de kostnaderna aggregatorer åsamkar elnätsägaren.

Energigemenskaper (artikel 16 m.fl. och avsnitt 5.15)

Lokalkraft Sverige ställer sig bakom förslaget att så kallade medborgarenergigemenskaper och gemenskaper för förnybar energi implementeras genom en särskild ny lag om energigemenskaper.

Lokalkraft Sverige delar bedömningen som Ei gör att varken medborgarenergigemenskaper eller gemenskaper för förnybar energi ska ges rätt att äga och förvalta egna starkströmsanläggningar. Det är mer rationellt att koncessionsinnehavaren ansvarar för högspänningsledningar och att energigemenskapen ansvarar för ledningar inom de egna fastigheterna.

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem (artikel 31.1 och avsnitt (5.17)

Lokalkraft Sverige anser att begreppet ”rimliga krav” skall definieras.

Efterfrågefleksibilitet genom aggregering (artikel 17 och avsnitt 5.14.4)

Lokalkraft Sverige anser att intentionen med att främja deltagande av olika aktörer, däribland aggregatorer, i efterfrågefleksibilitet på alla elmarknader är positiv för att främja teknisk utveckling. Men vi är tveksamma till den praktiska utformningen, med tanke på de stora skillnader som finns över landet mellan tätort och landsbygd. Nätbolagens ansvarsroll är otydligt formulerad. Vad händer i fall det periodvis uppstår stora effektproblem, vems är ansvaret? Detta måste utredas vidare tillsammans med energibranschen.

Anskaffande av produkter och tjänster som behövs för överförings- och distributionssystemens effektiva, tillförlitliga och säkra drift (artikel 31.6, 31.7, 31.8 samt 40.1, 40.4, 40.5, 40.6 och 59.7 b och avsnitt 5.19)

En ny bestämmelse införs i ellagen som innebär att stödtjänster som behövs för elnätets effektiva, tillförlitliga och säkra drift ska anskaffas på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt. Bestämmelsen gäller inte för helt integrerade nätkomponenter.

Lokalkraft Sverige anser att lokalnätsägare skall få äga förnyelsebarproduktion för att täcka nätförluster. I dagsläget har flera lokalnätsägare investerat i förnyelsebar produktion där vind och solcellsparker är dominerande. Det finns ingen nytta för elanvändaren att

elnätsägaren skall upphandla detta, utan endast ökad administration. Sannolikt sköter elnätsägaren detta mer effektivt.

Tillåten verksamhet för systemansvarig för distributionssystem (artikel 31.10 och avsnitt 5.21)

Lokalkraft Sverige anser att den föreskrivna begränsningen är ett hinder för att uppnå hållbarhetsmål med bibehållen kostnadsnivå för elanvändarna.

Lokalkraft Sverige delar inte Ei:s bedömning att artikel 31-10 motiverar att möjligheten för nätbolagen att bedriva annan verksamhet tillsammans med nätverksamheten i samma juridiska person bör begränsas.

Lokalkraft Sverige anser att Ei har gjort en allt för långtgående tolkning av den ursprungliga artikeln i direktivet och att den separata ekonomiska redovisningen går att likställa med en egen juridisk person och därmed kan uppfylla de krav som finns kring korssubventionering. Lokalkraft Sverige förslår att inskränkningen revideras på sådant sätt att det i fortsättningen även ska vara tillåtet för nätbolag att utföra drifts-, administrations- och stödtjänster åt en annan juridisk person som bedriver nätverksamhet.

Motiveringen till det resonemanget är att många nätföretag samverkar och delar på befintliga resurser, vilket hanteras genom en sidoordnad ekonomisk redovisning. Detta medför en effektiv och tillförlitlig drift av elnäten till en samhällsekonomisk vinst så även för elanvändaren. En inskränkning till att endast kunna utföra underhåll eller reparationer till en annan juridisk person som bedriver nätverksamhet leder till att resursoptimeringar i till exempel driften, beredskap och mätning skulle gå förlorade.

Dessutom ger föreskrifträtten Ei ett utökat inflytande över nätföretagen vilket innebär en risk att det i framtiden utesluts fler typer av verksamheter som är viktiga för utveckling av nätverksamhet, till exempel delaktighet i forskningsprojekt.

Incitament för flexibilitetstjänster (artikel 32.1 och 5.22)

Energi- och effektbehov kan uppstå med kort varsel i jämförelse med reglerperiodens längd. Det kan mycket väl vara så att behov av flexibilitetstjänst uppstår och avslutas inom en reglerperiod.

Detta ger elnätsägaren en större eller mindre intäktsram. Det i sin tur kommer att påverka nättariffer, med andra ord elnätskundens kostnad. Denna skrivning kommer att äventyra säker drift när landet behöver tillgång till effekt. Ett elsystem kan aldrig optimeras så att det i varje givet ögonblick är rätt dimensionerat. Det måste alltid dimensioneras för framtida elbehov under anläggningarnas livslängd vilken är flera decennier.

Som exempel från EBR:s kostnadskatalog på kapacitetsökning för 12 kV högspänningskabel kan en 50 procents ökning ske med ett kostnadspåslag med cirka 7-10 procent.

Behovet av flexibilitetstjänster är olika på olika platser. Vid utformningen av hur intäktsramen ska påverkas av i vilken utsträckning flexibilitetstjänster används måste ta hänsyn till nyttan av flexibilitetstjänster i det lokala elnätet.

Laddningsinfrastruktur för elfordon (artikel 33 och avsnitt 5.25)

Huvudregeln är att systemansvariga för distributionssystem inte ska äga, utveckla, förvalta eller driva laddningsinfrastruktur för elfordon. En medlemsstat har dock möjlighet att under vissa förutsättningar införa bestämmelser som innebär undantag från denna huvudregel om det inte finns andra aktörer som kan tillhandahålla dessa tjänster. Ei anför att det i nuläget saknas behov av undantagsbestämmelser.

Lokalkraft Sverige anser att glesbygden måste vara i fokus där befolkningen nyttjar personfordon för transport i större utsträckning i jämförelse med hur det ser ut i storstäder. Det finns ett stort behov av att utveckla infrastrukturen i glesbygdsområden. Lokala elnätbolag är villiga att samarbeta med aktörer som äger eller driver laddningsstationer. Men det är få kommersiella aktörer som erbjuder laddningsstationer på stora delar av den svenska landsbygden.

I detta fall kan en parallell till utbyggnaden av tankmöjligheter för gasfordon ge oss lärdom om investeringsviljan i glesbygd. Utbyggnaden skedde enbart i tätbebyggda delar av landet vilket gjorde gasbilar ointressanta för alla som någon gång bilar utanför dessa regioner. Sverige måste ta lärdom av historien och inte låta bristen på laddningsinfrastruktur hindra övergången till en fossilfri fordonsflotta.

Med utgångspunkt i att regleringen bör ge en så stor flexibilitet som möjligt, bland annat för att inte försvåra utbyggnad av laddningsinfrastruktur i glesbefolkade områden och i antagandet att regeringen fortfarande har som mål att elektrifieringen av fordonsflottan ska ske i hela landet, anser Lokalkraft Sverige att det finns anledning att införa undantagsmöjligheten i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Ägande av energilagringssystem (artikel 36 och avsnitt 5.26)

För lagringssystem och andra flexibilitetstjänster där det inte ”finns” kommersiella förutsättningar gäller samma resonemang som för laddningsinfrastruktur. Elnätbolag som bedriver sin verksamhet på landsbygden har oftast inte tillgång till sådana lagringstjänster.

Lokalkraft Sverige delar, mot bakgrund av det som har framförts i stycket ovan, Ei:s bedömning att det i ellagen bör införas en möjlighet till undantag från den nya huvudregeln i elmarknadsdirektivet att systemansvariga för distributions- och överföringssystem fortsättningsvis inte ska få äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringssystem.

Om en annan aktör vill förvärva ett energilagringssystem som ett elnätsföretag byggt måste elnätsföretaget få ersättning för alla sina kostnader. Eftersom elnätsföretag endast får bygga energilagringssystem om ingen annan aktör vill göra det på den platsen gör dessa andra aktörer en bedömning att den ekonomiska risken är för stor för dem. Vill därför någon annan aktör ta över energilagret efter en tid har erfarenheterna visat att energilagret är lönsamt och risken för det övertagande företaget är liten. Elnätsföretaget bör därför även få ersättning för att det initialt har tagit den ekonomiska risken.

Utvärdering av utvecklingen av ett smart nät (artikel 59.1.l samt avsnitt 5.33)

Ei:s förslag om att det införs en skyldighet för systemansvariga för överförings- och distributionssystem att lämna uppgifter till Ei om utvecklingen av ett smart elnät, måste utformas på ett kostnadseffektivt sätt. Det kräver även en tydlig definition av vad som menas med smart elnät och vad syftet med rapporteringen är. Lokalkraft Sverige ser inte nyttan med detta. Rapporteringen bör därför begränsas eftersom den leder till administrativa kostnader.

Övervakning av tiden för reparationer (artikel 59.1.q samt avsnitt 5.34.1)

Ei förslår att det införs ett bemyndigande i ellagen och elförordningen att meddela föreskrifter om skyldighet att rapportera den tid det har tagit att reparera en anläggning efter ett oplanerat elavbrott. Det intressanta för elkunden är inte reparationstiden utan avbrottstiden.

Lokalkraft Sverige anser att benämning reparationstid måste definieras, då elnäten kan vara radiella eller maskade, en skillnad som har stor betydelse för avbrottstiden. Elnät som matas radiellt har ingen möjlighet för reservmatning medan maskade nät har reservmatningsmöjlighet. I dessa två exempel kommer det att ta lika lång tid att reparera samma fel men i fallet med maskat elnät kommer kundens avbrottstid att vara minimal.

De föreslagna föreskrifterna kommer att leda till en stor onödig administrativ börda och Lokalkraft Sverige föreslår därför att dessa utformas som en möjlighet för Ei att begära uppgifter om tidsåtgång för reparation.

Egenanvändare av förnybar energi (artikel 21.2 i förnybartdirektivet och avsnitt 5.38)

Ei föreslår att om en innehavare av en byggnad begär en gemensam mät punkt för byggnaden så får ingen kostnad tas ut av nätkoncessionshavaren för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning, eller för installation av mätaren.

Lokalkraft Sverige anser att elnätsägaren skall få betalt för utrustningen och administrationen av mätningen, så att kostnaden inte drabbar hela kundkollektivet.

Erik von Hofsten
verkställande direktör
Lokalkraft Sverige

Anders Pettersson
Elnätsexpert
Lokalkraft Sverige

www.lokalkraft.se